

NIKOLAI ALEXANDROVICI NOTOVICI

„Oare Iisus a petrecut o parte din viață în India,
acei 18 ani din existența sa (între 12 și 30 de ani)
despre care Biblia nu face nicio mențiune?”

IISUS ÎN INDIA ȘI ÎN TIBET

PREFAȚĂ

De la războiul cu Turcia (1877-1878), am făcut o serie de călătorii în Orient. După ce am vizitat toate localitățile cât de cât remarcabile din Balcani, m-am deplasat, prin Caucaz, în Asia Centrală și în Persia și, în fine, în 1887, am plecat în India, țară admirabilă care mă atrăgea din copilărie.

Scopul călătoriei era să cunosc și să studiez la fața locului popoarele care locuiesc în India și obiceiurile lor, arheologia grandioasă și misterioasă și natura colosală și plină de maiestate a acestei țări. Rătăcind fără vreo țintă anume, am ajuns în Afganistanul muntos, de unde am răzbătut până în India, traversând ținuturile foarte pitorești Bolan și Guernai. Apoi am urcat pe Ind până la Rawalpindi, am străbătut Punjabul, țara celor cinci fluvii, am vizitat templul de aur din Amritsar, mormântul regelui din Punjab, Ranjit Singh, lângă Lahore, și m-am îndreptat spre Cașmir, „valea fericirii eterne”. Acolo, mi-am reînceput peregrinările după cum mă împingea curiozitatea, până când am ajuns la Ladak, de unde aveam intenția să revin în Rusia prin Karankorum și Turkestanul chinez.

Templul de aur de la Amristar

Într-o zi, în cursul vizitei pe care o făceam la o mănăstire budistă, situată în drumul meu, am aflat de la lama care o conducea că în arhiva de la Lhasa existau memorii foarte vechi care aveau legătură cu viața lui Iisus Hristos și cu națiunile din Occident și că unele mănăstiri mari aveau copii și traduceri ale acestor cronici. Deoarece era puțin probabil să fac încă un voiaj în acele țări, am hotărât să-mi amân întoarcerea în Europa și, cu orice preț, ori să găsesc acele copii în marile mănăstiri, ori să ajung la Lhasa, călătorie care nu e nici pe departe atât de periculoasă și de grea pe cât le place unora să afirme. În plus, eram atât de obișnuit cu astfel de pericole, încât nu mă puteau face să dau niciun pas înapoi.

În timpul șederii mele la Leh, capitala regiunii Ladak, am vizitat marea mănăstire (*gonpa*) Hemis, situată în împrejurimile orașului. Lama care o conducea mi-a spus că biblioteca monastică deținea câteva copii ale manuscriselor cu pricina. Ca să nu trezesc bănuielile autorităților, în privința scopului vizitei mele la mănăstire și să nu întâmpin vreun obstacol, în calitate mea de rus, într-o călătorie ulterioară în Tibet, am dat de știre, la întoarcerea la Leh, că plecam iar spre India, și am părăsit din nou capitala regiunii Ladak.

O cădere nefericită, în urma căreia mi-am rupt piciorul, mi-a oferit în mod cu totul neașteptat pretextul reîntoarcerii la mănăstire, unde am primit primele îngrijiri medicale. Am profitat de scurta mea ședere

Mănăstirea Hemis

printre lama, ca să obțin încuviințarea șefului lor de a-mi fi aduse de la bibliotecă manuscrisele referitoare la Iisus Hristos și, ajutat de interpret care îmi traducea limba tibetană, am notat cu grijă în carnet ce mi-a spus.

Neavând nici cea mai mică îndoială în privința autenticității acestei cronici, scrise cu multă exactitate de istorici brahmani și mai ales de budiști din India și Nepal, am dorit, după întoarcerea în Europa, să public traducerea. În acest scop, m-am adresat câtorva ecleziaști foarte cunoscuți, rugându-i să-mi revizuiască notele și să-mi spună părerea lor.

Monseniorul Platon, celebru arhiepiscop de Kiev, a fost de părere că această descoperire era de o mare importanță. Totuși, m-a sfătuit să nu public memoriile, convins fiind că aceasta putea doar să-mi dăuneze. De ce? Venerabilul prelat a refuzat să-mi spună explicit. Totuși, conversația noastră având loc în Rusia, unde cenzura ar fi interzis o astfel de lucrare, am luat hotărârea să aștept.

După un an, am ajuns la Roma. I-am arătat manuscrisul unui cardinal, aflat în termeni foarte buni cu Sfântul Părinte, și el mi-a răspuns textual: „La ce bun să publicați asta? Nimeni nu-i va acorda mare importanță și vă pricinuiți o mulțime de neazuri. Desigur, sunteți încă foarte tânăr! Dacă e o problemă de bani, aș putea cere să vi se acorde o recompensă pentru note, recompensă care vă va despăgubi pentru chel-

tuielile făcute și pentru timpul pierdut”. Firește, am refuzat.

La Paris, i-am vorbit despre planul meu cardinalului Rotelli, pe care îl cunoscusem la Constantinopol. Și el a fost împotriva să-mi tipăresc notele, sub pretextul că ar fi prematur. Și a adăugat: „Biserica suferă prea mult din cauza noului curent de idei ateiste și nu veți face decât să dați apă la moară calomniatorilor și detractorilor doctrinei evanghelice. Vă spun asta, în interesul tuturor bisericilor creștine”.

Apoi m-am dus la Jules Simon¹. El mi-a spus că textul meu era foarte interesant și mi-a recomandat să cer părerea domnului Ernest Renan², despre cea mai bună modalitate de publicare a acestor memorii.

A doua zi, mă aflam deja în cabinetul marelui filosof. La sfârșitul discuției noastre, Ernest Renan mi-a propus să-i încredințez textul respectiv ca să poată face un raport la Academie. Propunerea era, se înțelege de la sine, foarte atrăgătoare și-mi măgulea amorul propriu. Totuși, am luat înapoi lucrarea, sub pretextul de a o mai revizui.

Dacă aș fi acceptat, prevedeam că n-aș fi avut decât onoarea de a fi descoperit cronica, în timp ce

---

1. Jules Simon (1814-1896), filosof și om de stat francez. (N. tr.)

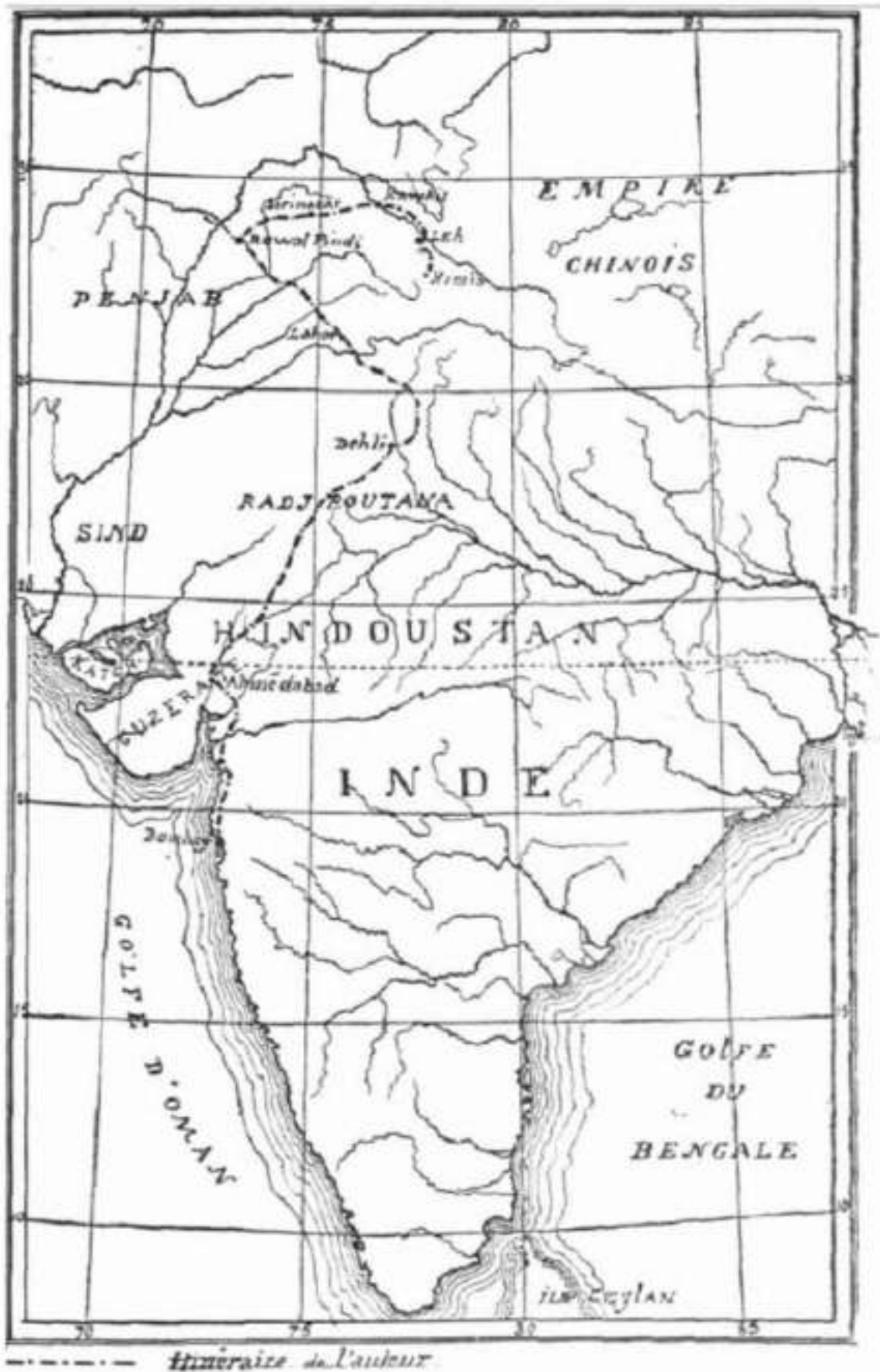
2. Ernest Renan (1823-1892), scriitor, filolog, filosof și istoric francez, autor, printre multe altele, al lucrărilor *Istoria originilor creștinismului* (7 volume), *Viața lui Iisus*, *Apostolii*, *Marc Aureliu și sfârșitul lumii antice* etc. (N. tr.)

ilustrul autor al *Vieții lui Iisus* ar fi cules toată gloria publicării și a comentariilor. Dar mă consideram destul de bine pregătit ca să public eu însumi traducerea cronicii, însoțind-o de notele mele, și am refuzat oferta foarte amabilă care mi se făcuse. Ca să nu ofensez sensibilitatea marelui maestru, pe care îl respectam profund, am hotărât să aștept decesul lui, eveniment fatal ce nu avea să întârzie, judecând după slăbiciunea generală a domnului Renan. La puțin timp după moartea lui Ernest Renan, i-am scris lui Jules Simon ca să-i cer părerea. Mi-a răspuns că eu trebuie să judec oportunitatea publicării acestui text.

Mi-am făcut ordine în note și le public acum, rezervându-mi dreptul să susțin în mod categoric autenticitatea acestei cronicii. Dezvolt în comentariile mele argumente care trebuie să ne convingă de sinceritatea și buna-credință a compilerilor budiști. Adaug că înainte de a-mi critica lucrarea, societățile savante ar putea, fără prea multă cheltuială, să organizeze o expediție științifică, având ca misiune studierea acestor manuscrise la fața locului și să le verifice astfel valoarea istorică.

Nikolai Notovici, 1894

ITINERARUL AUTORULUI ÎN INDIA

CUPRINS

Prefață	5
Călătoria în Tibet.....	13
Ladak.....	53
Sărbătoare într-o <i>gonpa</i>	67
Viața Sfântului Issa	93
Rezumat	127
Anexă	159